ל) ופסחים לא. לה. לע.

חגיגה ו. ד"ה קרבן יחיד], ג) פסחים לה:,

תורה אור השלם

ו. לא יַשְאִירוּ מִמֵּנוּ עַד

בּקֶר וְעֶצֶם לֹא יִשְׂבְּרוּ בּוֹ

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה ותנא כו' דאייתי לעיל. נ"ב בדף נע"א:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] בתו"י דלענין אין מיתה בלבור לא קשה לן מידי דלבור נינהו וכו' וחוזרת לתרך בין ההיא דהכא וכו' כל"ל:

חָפָּת הַפָּסַח יַעֲשׁוּ

במדבר ט יב

ן מב.], ב) [עי׳ שין מב.], ב)

גא.

בוקבה בפסח. נראה משום דחטאת ואילו של אחרן לא הוה

זבח אבל פסח כתיב זבח פסח הוא תימה לי לוקמה בפסח ראשון

ונימא דהכי קאמר חומר בזבח שיש זבח אחד דשייך ביה כל הני

ליה למיתנינהו בלשון זבח סתמא דלא אשכחן דאיקרי

מילי דקא חשיב דנהיג ביחיד כבליבור

ודוחה שבת וטומאה ועושה תמורה

אם לא קרב בזמנו דהוה ליה מותר

פסח וממירין בו אפילו למאן דאמר

דחין שוחטין הפסח על היחיד חם

משכו בעליו את ידיהם ולא נשאר

עליו אלא אחד עושה תמורה

כדאמרי׳ בפרק מי שהיה טמא (פסחים

דף נו:) דפסח בשחר ימות השנה

עושה תמורה מה שאין כן בשום

תמורה חומר בתמורה שכן חלה על

בעל מום קבוע ואינו יולא לחולין

ליגוז וליעבד מה שאין כן בובח פסח

שאמרנו וי"ל דמותר פסח נמי חל

על בעל מום קבוע דאם הפריש פסח

והומם ועבר עליו הפסח הוי מותר

פסח ואין יולא לחולין ליגוז וליעבד

כיון דקדם הקדישו דפסח למומו:

נ"ל דבין רבי יהודה ובין

מעילה הלכה ט לם ג מיי׳ פ״א מהלכות קרבן פסח הלכה ח: פסמ המכני מו. ב ד מייי שם פ"ו הלכה א: בא ה ו מייי שם [פ"ה הלכה אן ופ"י הלכה טו:

לח א ב מיי פ״ל מהלי

רבינו חננאל

ושנינן כל שום תמורה אחת היא. אבל זכח האיכא זכח ואיכא מעשר. ואקשינן ולרב ששת אדמוקים לה באילו של ששונאו מוקם לוובא לו של אהרן נוקמה בפסח כו'. ושנינן פסח אינו קרבן יחיד דקתני אין שוחטין את הפסח דחי טומאה דתניא הראשון דוחה מומאה השיוי איוו יעקב מאי שנא פסח דקרי ליה פקב מה שנה כסודר קו, ליה קרבן יחיד, וחגיגה קרי לה קרבן צבור. אי משום דאתי בכנופיא, כלומר בבוא כל ישראל לחוג. פסח נמי בכנופיא אתי, דהא כל ישראל חייבין לעשות הפסח. ודחי . האי פסח דקתני ר' יעקב פסח שני הוא דליתיה בצבור. ומי דחי טומאה סבר לה כר׳ יהודה דתניא השני דוחה מפני טומאה דחיתו, יחזור ויעשנו בטומאה. ר' יהודה התורה הזהירה עליו לעשות בטהרה, לא זכה יעשנו בטומאה שנאמר ככל חקת הפסח יעשו אותו.

רועה. הכי אתיא שפיר סוגיא דהוריות. וה"נ בשמעתין אתי שמיר להאי מירושא דלא חצי שפיר נהחה פירושה דנה נה למימר השתא אליבא דר" (ו)נפקותא בין אי הוי כ

תום' ישנים (המשך) יוה"כ חטאת לבור בין אי הוי חטאת שותפיו אלא לעניו חטאת שותפין אלא לענין איתויי פר הוראה, אבל לענין מיתת אחד מן הבעלים אין חילוק לר"ש בין לבור לשותפין כדמסיק בהוריות כאביי ולא כרב יוסף, ומיהו לרבי יהודה הוי מצי למימר נפקותא אי הוי פר יוה"כ חטאת השותפין (מארבע היה מיתה) [הקרבן היה נפסל במיתת] אחד מן הכהנים אם מת אחר שהופרש הפר וימות הפר, ואי הויא מטאת לבור לא [מלרכא] ביה מידי ויקרב דאין לבור מתים מיז - ין. כדנפקא לן מכפר לעמן ישראל, אבל מקרבן לא מיפטר מכפר לעמך במיתת אחד מהם (או מת) [כמח] אחד מב"ד שפטורין מפר העלם דבר, ואע"ג דמני משכח האי נפקוחא לרבי יהודה כדתרישים ניחל ליה טפי למינקט נפקותא דאמיא אפילו לר"ש. ומיהו מספקא לי הלת לרבי יהודה ובזמת אחד קנעו מבי יהורה [ב]מח טחו מן הכהנים אי ימות הפר, כי הדעת נוטה לומר שלא ימות ואחי השחא שחיר נותי דאחילו אחרת אלא אותה שאומר התלמוד אבל הטעם אינו ידוע לי כי למה לא ימות הפר במיתת אחד מן הכהנים אם הן שותפין כמו שאומר התלמוז הלבור אי לאו דגלי קרא דאין הצבור מתים ושמא בשביל שהפר קנוי לכ"ג יותר מלשאר . הכהנים לפי שממנו הוא בא

מהם אלא מיתת כ"ג לבדו תפסלנו לרבי יהודה. לשון רבינו. ושוב כתב מה שכתבתי לעיל שהלכה נאמרה חטאת המתה ביחיד ולא בלבור אינו מיושב, שאם כן לא היה להם להסמפק בימי אבלו של משה בולד מטאס וממורת מטאס וממו בעליה, כי באחת מאוסן לא היה ראוי לשנות ביחיד נאמרה ולא בצבור דהא ליחא בצבור כלל, וכתב רבינו [כי] שוב פירשה בענין אחר ואותו ענין לא ראיתי אבל כדפרישית לעיל הוא שפיר וכון ונכאה. אישה אפר שאין חשאת חשותפין שתה. ואפיי קרי להו לכהנים לבור, ואף על גד דפפרק [תחל] דהוריות [ו, א] קרי להו אביי שותפין, הכא קרי להו לבור לבתר דשמעה מרב יוסף דהסם. ואיית והא לקמן פרק שני שעירי [סה, א] פריף אביי מהא מילחא (ופר) [דפר] ושעיר כו׳ ומשני שאני קרבטות לבור כדרבי טבי כו׳ הא [מינח] שעיר פר מאי איכא למימר, אלמא לא מחשיב פר קרבן לבור, יייל דאליבא דרבא איירי המם דלא קרי ליה קרבן לבור. מ״ר. איינ לענין מרומח הלשכה כ״ע מודו דלא הוי של לבור ובי פי קרבן לפתי, יינו מפני זר נו מיני, אם אירי המם דמות המשם. דלא פייתו בתנים פר בהוראה. פיי שאם מקראסו קרבן לכו דפי גוא דאחי צעינן דאשר לו מניג, אל שייך המם מרומה מדשה. דלא פייתו בתנים פר בהוראה. פיי שאם מקראסו קרבן לכור ימול לטעות ולקרותו פר לצור שיניאו הכהנים פר בסוראה, ומ״ת מפילו מאן דקרי ליה קרבן לבור לא מייתו בסנים פר בסוראה בלאחרין פ״ק דהוריות [1, א] משום דלאו קהל איקרי, (הראויין) [אכל ראויין] לכפרה נינהו. ע"ב לדף נ" ע"א לדף נ" ע"ב לדברי האופר פר יוה"ב בר'. דפליני לעיל אי קרבן לצור הוא או לא ודלא כרכא דאמר לעיל דליכא פלוגמא בהא. עושה תפורה או אין עושה. ל"ע אמאי לא מיבעיא ליה אי ממה אי לא ואמאי פשיטא ליה במהם טפי מבתמורה. ודוחה את השבת.

שפותרין

בכור. קדושתו מרחם בין תם בין בעל מום ואין לו שום פדיון דכתיב ביה (במדבר יח) אך בכור שור לא תפדה. ובמעשר בהמה נמי כתיב (ויקרא מ) לא יבקר בין טוב לרע אלמא חל על בעל מום ופדיון אין לו דכתיב (שם) לא יגאל: אלא שם ובח לא החני. אלא בחד ובחא

נקט למילתיה וקאמר חומר בו מה שאין בשם תמורה וחומר בשם תמורה שאין באותו זבח שאנו עסוקין כאן: מחי שנח. דלינקוט תנח מילתיה בתרי גווני: שם תמורה אחת היא. כל התמורות שוות בכל הנך דקתני הכא בליבור ובדחיית שבת ובעשיית תמורה ובגיזה ובעבודה אבל זבח לא מלי למיתני שם דהא קתני גיזה ועבודה דלא מלי למימר מה שאין כן בשם זבח דהא איכא בכור ומעשר: קסבר אין שוחטין פסח על היחיד. כר' יהודה דאמר הכי במסכת פסחים (דף לה.) ויליף לה מלח תוכל לזבוח את הפסח באחד וכיון דאינו בא בלא שותפות אין עושה תמורה: מי דחי טומאה. איכא למאן דאמר לקמן בשמעתין דלא דחי: וסנא מאי שנא חגיגה וכו'. ההוא תנא דתמורה דגבי רבי מאיר ורבי יעקב דאייתי לעיל (h): בכנופיא. ברגלים:

בעליה וכיפרו בעליה ועברה שנתר מחוך כך נמברר להם שביחיד נאמרה מיתה ופלצור רעייה, אצל הטעם של רעייה לא מלאו הקב"ה בסיני (ו)לא בולד [ולא ב]חמורה שאין בלבור ולא בשוחפות, דמסחמא כע[נץין שנאמרה בסיני אר"ש בברייתא והוא תלה הטעם כמו שאין חטאת לבור ממה א"כ כך נאמר בסיני חטאת יחיד מתה וחטאת לבור רועה, שאם נאמר בסיני חטאת לבור |שוחפין רועה כך היה לו

לומר לר"ש שאין חטאת לבור ושומפין מתה הואיל ונאמר בפיני שאין מטאת [מתה] אלא במקום שממשתן יכולין להיות בענין זה כמו כן היה לו לר"ש לשנות, אלא ודאי לא נתלה הטעם של רעייה בסיני אלא במה שהיא של לבור (ודמייחו) [ומדמייחי] ראיה מחטאת לבור שנאמרה בה רעיה בסיני למטאת השומפין אלמא חטאת לבור וחטאת שומפין שוות, ושמעינן מינה דה"ה כמו שבחטאת לבור אין מיתת

מוסף רש"י

. דאתי בכנופיא. כחסיפת מברים ברגל (פסחים עו:). פסח שני דוחה את שבת. דנשני כתיב ביה השבת. למ״ד קרכן ה׳ לא נמועדו, למ״ד קרכן ה׳ לא הקריב במועדו בשני (פסחים יאקריכ כמועד כסף (פטוים צה:). מפני טומאה דחיתו ויעשה בטומאה. נממיה, אלא מוטב ידחה לגמרי (mm).

תום' ישנים

לדף נ' ע"א של יוה"כ חטאת שותפין או שני יוטיים מסמת שותפין מו מטאת לבור דלענין אין מיתה בלבור לא נפקא לן מידי אם דלבור נינהו כדפרישית, וכן משמע ההיא דהוריות דכהנים האמרת כו', זה נראה עיקר חה הגהם רבינו, וחוזרם לחרץ [בין] ההיא דהכא בין ההיא דהוריות בע"א, [ד]ההיא דהוריות דס"ל דמתלי רבי שמעון טעמא [ל]פר יוה״כ שמעון טעמח [נ]פר יוה"כ דחטאת השותפין אינה מתה במאי דקי"ל הלכה למשה מסיני דאין חטאת לצור מתה, אלמא פשיטא ליה דשותפין . לענין דין חטאת כלבור דמי, (ו) אין מיתה בשותפין. ואין לדחות ראיה [זו] ולומר שזה ודאי יש ללמוד בחטאת שותפין מחטאת לבור דאין חטאת שותפין מתה כי כפרו בעלים לפי שהטעם הגורם לחטאת לבור שאינה מתה דהיינו משום דלא משכחת בה ולד חטאת ותמורת חטאת וכולהו בחד מקום גמיר להו, גורם כמו כן נתקום גמיר נהן, גורם כמו כן לחטאת השותפין שלא (פחות) [חמות] דבה נמי לא משכחת ולד חנואת וחמורת חנואת. וכל מטמת ותמורת מטמת, אבל [מת] אחד מן השותפין שלא חזיק לענין חטאת אין ללמוד ממיתת אחד מן הלבור דגבי לבור הוא דגלי קרא ראויה כפרה [זו שתכפר] על יולאי מלרים ולא גבי שותפין, יולאי מלרים ולא גבי שותפין, דהא לאו דיחויא היא דהא טעמא לא הוי משום דלא משכחת לה [ב]לבור ושותפין [ולד חטאת] ותמורה לא תהא חטאתם מתה כי לא נאמר בסיני אלא כך חמש חטאות [מתות] ביחיד ואין חטאת מתה בצבור אלא רועה ושכחו באיזה נאמרה הלכה למות שני דתמורה נטז, בן ונודע להם על ידי דהוה קים להו שבמקום שנאמרה מיתה יש חמש מיתות ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו

בכור ומעשר "דחלין על בעל מום קבוע יואין יוצאין לחולין ליגזו וליעבד אלא שם זבח לא קתני ומאי שנא תמורה שם תמורה אחת היא זבח איכא בכור ואיכא מעשר ולרב ששת אדמוקים לה באילו של אהרן לוקמה בפסח ידרוחה את השבת יואת הטומאה ועושה תמורה דקרבן יחיד הוא קסבר ⁶אין שוחטין הפסח על היחיד ונוקמיה בפסח שני מי דחי מומאה אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ותנא מ"ש פסח דקרי ליה קרבן יחיד ומ"ש חגיגה דקרי לה קרבן פציבור אי משום דאתי בכנופיא פסח נמי אתי בכנופיא איכא פסח שני דלא אתי בכנופיא אמר ליה אם כן יהא דוחה את

השבת ואת המומאה אמר ליה אין כמאן

דוחה השכת ואין דוחה המומאה. דאמר דחי דתניא מהפסח שני דוחה את השבת יואינו דוחה את המומאה ר' יהודה רבנן גמרי מככל חקת הפסח ובהא אומר אף דוחה את הטומאה מ"ט דתנא סברא פליגי דתנא קמא סבר ככל חקת ומיפוק קמא אמר לך מפני מומאה דחיתו ויעשה במומאה ורבי יהודה אמר לך אמר קרא יככל חקת הפסח יעשו אותו ואפילו פסח ראשון אין דוחה טומאה אלא ברוב ליבור אבל במיעוט ליבור נדחה בטומאה התורה החזירה עליו לעשותו במהרה לא זכה יעשנו בטומאה מפני הטומאה אף פסח שני ורבי יהודה סבר ה"ק מה פסח ראשון אין ותיפוה

בטל לגמרי אף וכו׳ אבל מבמועדו במועדו בגזירה שוה לא גמרינן חדא דלמה לי ג"ש הא אמיא שפיר מככל חקת הפסח ועוד אי מגזירה שוה מאי טעמא דתנא קמא דלא דחי טומאה ניגמר מגזירה שוה דדחי שבת וטומאה וליכא למימר דאדרבה גמרינן מפסח ראשון מה פסח ראשון לא דחי טומאה ביחידים אף פסח שני דאם כן מנלן דפסח דחי שבת אפילו כשהוא בא ביחיד כגון שרוב ליבור זבין ומיעוטן עושין את הראשון בשבת מנלן הא מתמיד לכם למיגמר אלא כשכל ישראל עושין פסח דומיא דתמיד דהוי קרבן של כל ישראל ונימא דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן כל ישראל אף כאן כל ישראל דווקא אלא על כרחך כיון דגמריען בג"ש הכי גמריען מה להלן במועדו אפילו בשבת ואינו בטל בשביל שהוא שבת אף בפסח לא יתבטל בשבת ואם היו כל ישראל זבין או בדרך רחוקה חוץ מאדם אחד או שנים וחל ע"פ בשבת אי אמרת לא דחי שבת ביחיד הרי הוא בטל לגמרי הכי נמי נימא גבי פסח שני שלא יחבטל מפני הטומאה כמו פסח ראשון שאין בטל לגמרי בשביל טומאת מח וליכא למימר דת״ק סבירא ליה דבמועדו קאי אפסח ראשון כרבי נתן בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף נג.) וא״כ בפסח שני לא כתב במועדו וגמר מככל חקת הפסח אבל כ׳ יהודה גמר שפיר מבמועדו דסבר דאפסח שני קאי דהא בשמעתא קאמר ורבי יהודה אמר לך אמר קרא ככל חקת אלמא מככל חקת נפקי ליה נמי לר' יהודה על כן נראה לי דכי קרבן ה' לא הקריב במועדו (במדבר ט) לא מיסתבר כלל לדרוש אותו לגזירה שוה אליבא דשום חנא דלא דמי לאינך שנכתבו בלשון לווי תשמרו להקריב לי במועדו (שם כח) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (שם ט) אלה מעשו לה׳ במועדיכם (שם כט) וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל (ויקרא כג) לעשות המועדות אבל האי קרא כתב כי קרבן ה׳ לא הקריב במועדו אבל מככל חקת הפסח גמרינן שפיר ובסברא פליגי כדפי׳ וא״ת והא פסח ראשון לא נפקא לן דדחי שבת אלא מגזירה שוה מתמיד והיכי גמר פסח שני מיניה בהיקישא הניחא למאן דאמר דבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בהיקש אלא למאן דאמר אינו חוזר ומלמד מאי איכא למימר ויש לומר דסבירא ליה הימנו ודבר אחר לא הוי היקש כיון דמככל חקת הפסח גמרינן דברים שכתובים בפסח ראשון גופיה גמרינן מיניה נמי מידי דגמרינן בה בגזירה שוה אבל קשה למאן דאמר בס"פ איזהו מקומן (זבחים דף נז.) הימנו ודבר אחר הוי היקש וליכא למימר דאיהו סבירא ליה דדבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בהיקש דא"כ מאי טעמא פליגי בה אמוראי בפ׳ איזהו מקומן (שם דף נ.) חיפשוט דחות ומלמד בהיקש מדר׳ ישמעאל דאית ליה הימנו ודבר אחר הוי היקש ולריכין אנו לומר לדידיה דדבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בהיקש ודוחק הוא לומר דלר׳ ישמעאל פסח שני אינו דוחה לא שבת ולא טומאה דא״כ הוו להו שלש מחלוקות בדבר וי״ל כיון דכתיב ככל חקת הפסח יעשו אותו לריכים אנו ללמוד כמו כן ממנו דבר שלמדנו בו בגזירה שוה שאם לא כן אינך מקיים ככל חקת הפסח וכי האי גוונא משני לקמן בפירקא (דף מ.) חוץ מבפנים בחד זימנא גמר כלומר כיון דכתיב וכן יעשה לאהל מועד לריך לעשות באהל מועד בפר כל מה שעשה לפני ולפנים וכן בשעיר ואפילו דבר שלמדו בהיקש דאם לא כן לא קרינן ביה וכן יעשה אבל יש פירוש בפסחים שמוגה בהם דבמועדו גמרי בגזירה שוה וכן נמצא בספרי כי קרבן ה׳ לא הקריב במועדו בא הכתוב ולימד על פסח שני שדוחה את השבת או ידחה את הטומאה אמרת כל עצמו אינו בא אלא בשביל הטומאה וסתמא כרבנן וצריך אני ליישב מהא שהקשיתי לעיל דודאי פסח גמר שפיר מתמיד דאפילו יחיד עביד בשבת דהא תמיד כל שעה יבא בשבת אף פסח כל שעה יבא בשבת ואפילו יחיד ואע"ג דתמיד לא אתו ביחיד בשבת היינו משום דלא משכחת ליה ביחיד כלל אבל פסח שהוא בא ביחיד יש לך ללמוד הימנו דניתי בשבח בין ביחיד בין בליבור אבל בטומאה כיון דפסח ראשון גופיה זימנין דלא דחי טומאה כגון במיעוט ליבור דעבדי בטהרה ולא עבדי בטומאה הכי נמי פסח שני וא״ח למה לי גזירה שוה הא אחיא מככל חקת הפסח יש לומר דסבירא ליה דמימעיט מכעין הפרט דמלות ומרורים מה הפרט מפורש מלות עשה דלא דחי לא תעשה שיש בו כרת אף כל למעוטי שלא ידחה שבת שהוא לא תעשה שיש בו כרת מיהו לר' נתן דאמר במועדו אפסח ראשון קאי לריך לומר דפסח שני דדחי שבת נפקא ליה מככל חקת הפסח כרבי יהודה דשמעתין דנפקא ליה נמי מהתם ואפשר דרבנן דרבי יהודה נמי סבירא להו הכי כרבי נתן ולא כתב במועדו אפסח שני ונפקא להו מככל חקת או סבירא להו כר' חנניא בן עקביא ורבי דדרשי במועדו בפסח שני ונפקא להו מבמועדו כדאיתא בסיפרי מיהו קשה לי דבספרי קאמר מעיקרא כי קרבן ה׳ לא הקריב במועדו על פסח ראשון ענוש כרת אתה אומר על פסח ראשון או אינו אלא על פסח שני אמרת איזהו מועדו זה ראשון ובתר הכי קאמר דבמועדו בפסח שני כתב ושמא היינו דקאמר דבר אחר בא הכתוב ולימד על פסח שני שדוחה השבת ודרשא קמייתא למאן דאמר דאפסח ראשון קאי ודבר אחר דקאמר למאן דאמר דאפסח שני קאי מיהו קשה דא״כ הוה ליה למימר בא הכחוב ולימד על פסח שני לענין כרת דאיירי ביה מעיקרא מאי טעמא שבקיה לכרת ונקט מילתא אחריתי כיון דלמאן דאמר דאשני קא איירי והא אינהו פליגי לענין כרת בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף 12.) ועוד איני סבור שיש כי האי גווגא בשום מקום בברייתא אחת שדורש שתי דרשות בסתם

ותיפוק

אחד לא מעלה ולא מוריד לענין המטאח וגם ושהוא שהוא המשל אחדים במידים אחדים לא המשל מידים אחדים אחדים אחדים אחדים אלא ההנים גופייהו שהפר של יוה"כ מכפר עליהם (ומשני ליבור) [שאני דליבור הם] דאיקרו קהל לגבי הפר דאיחקש לקהל לענין כפרת פר יוה"ה, (מדמסקי) [ומסקינן] ובעי מאי הוי עלה אי כאביי דאמר דמייהי ר"ש ראיה מצבור לשוחפין וולמוד משם שחטאומיהם שוין גם לענין שאין [מיחה] מועלת בשוחפין כמו שאינה מועלת בלפור, אי כרב יוסף דאמר דפר יוה"כ חשיב דלפור ולא דשוחפין, ומסק כאביי דבחד מקום גמיר להו אלמא חטאת דב"ד נמי אינה מתה וב"ד ליכא למימר [דליבור נינהו] אלא ודאי חטאת שוחפין כחטאת לב